

УДК 61:378+74.584

О. М. Платонова, канд. мед. наук,

І. Л. Бабій, д-р мед. наук, проф.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ З РОЗДІЛУ «ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ» З ПОЗИЦІЇ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

Одеський національний медичний університет

Надання якісної медичної допомоги населенню багато в чому залежить від якості сучасної підготовки лікарів. У нашій країні продовжують здійснюватися заходи щодо переходу вищої медичної школи на європейські стандарти. Для цього затверджена масштабна Програма впровадження положення Болонської декларації розвитку сучасного суспільства, яка знайшла своє відображення в реформуванні системи вищої освіти та передбачає застосування інноваційних форм і методів викладання, адекватних існуючим реаліям [1–3]. Відбувається інтенсивний пошук стимулів розвитку системи освіти в контексті довгострокової перспективи, а також розглядається стратегічна програма реформ із метою подальшої інтеграції вітчизняної системи освіти в міжнародний освітній простір. Багато дослідників вважають, що ключовим напрямком модернізації освіти є використання нових інформаційних технологій, більш широка комп'ютеризація навчальних закладів, інноваційна діяльність професорсько-викладацького складу вузів [4].

Існує думка, що пріоритетним напрямком інтеграції науки й освіти в інформаційну епоху стає побудова інформа-

ційно-освітніх просторів, розвиток яких розглядають на основі інформологічного підходу, ідеологія якого відображає систему поглядів і ідей, що визначають розвиток особистості як активного, широко мислячого, творчого члена комп'ютеризованого суспільства [5; 6].

З метою оптимізації вищої освіти, деякі європейські міністри освіти підписали спільну заяву, згідно з якою уряди Європейського союзу, у тому числі Україна, оголосили про свої наміри ініціювати масштабну реформу інтернаціоналізації освіти. Створення європейського простору вищої освіти визначено в Сорбонській і Болонській деклараціях.

У Болонській декларації вказується про створення «системи кредитів — таких як ECTS». Європейська система взаємного визнання залікових одиниць ECTS (Європейська кредитно-трансферна система) була розроблена європейською комісією. Поширення ECTS дає можливість різним країнам оцінювати навчальні програми своїх вузів за загальною шкалою, що в кінцевому підсумку допомагає зблизити національні освітні системи [3; 5].

Мета Болонської декларації — створення єдиного європейського простору вищої освіти, який передбачає єдині

критерії та стандарти в масштабах континенту. Це ключовий шлях сприяння мобільності та працевлаштування спеціалістів, а також розвитку Європи в цілому, підвищення міжнародної конкурентоспроможності європейської системи вищої освіти.

У медичних вузах передбачено проведення практики студентів із розділу «Догляд за хворим» у сітці розкладів у аудиторний час. Вона проводиться в терапевтичному, хірургічному та педіатричному відділеннях стаціонару безпосередньо під час IV навчального семестру. Програма практики представлена одним модулем, поділений на три «змістові модулі». Так, кафедра пропедевтики педіатрії проводить «Змістовий модуль 3. Догляд за дітьми, його роль у лікувальному процесі та організація в умовах педіатричного стаціонару». В умовах сучасного інформаційного етапу розвитку суспільства з акцентом на глобалізацію необхідне внесення відповідних корективів у програму для урахування особливостей як вітчизняних студентів, так і громадян інших країн (Індії, Сирії, Пакистану, Ізраїлю, Нігерії та ін.), які навчаються на нашій кафедрі. Методичні розробки тем практики враховують сучасні

вказівки «Клінічного протоколу з догляду за здоровою дитиною віком до трьох років» (наказ МОЗ України № 149 від 20.03.2008 р.) та рекомендації міжнародних консенсусів. Пропедевтика педіатрії, безперечно, є базисом цієї спеціальності, практичний розділ із догляду за дитиною інтегрується з теоретичним матеріалом, передуючи йому, підвищує мотивацію студентів до засвоєння програми пропедевтики, дозволяє не віртуально, а практично накопичити досвід спілкування з хворою дитиною, полегшує вивчення вікових особливостей, знайомить із патологічними симптомами. У процесі проведення практики звертають увагу на біоетичні питання — моделі взаємин між медичним персоналом і пацієнтом, морально-деонтологічні принципи медичного фахівця та принципи фахової субординації у педіатричній клініці. Серед завдань співробітників кафедри — виховання чесних, доброзичливих лікарів. У процесі навчання в університеті у студентів формуються такі риси характеру, як відповідальність, обов'язок, розуміння суспільного значення своєї професії [7; 8].

Робочий день студента при перебуванні на кафедрі складається з двох частин: аудиторна частина та самостійна робота у відділеннях стаціонару. Під час практики на кафедрі заплановано засвоєння студентами 24 практичних навичок, у тому числі вимірювання температури у хворій дитині й оформлення температурних листів, антропометричні дослідження, проведення санітарної обробки хворого в приймальному відділенні, методика годування дітей різного віку тощо. Для відпрацювання навичок і вмінь ще до контакту з хворим використовуються фантоми, тренажери, віртуальні засоби навчання, відеофільми, на кожному занятті викладач демонструє правильну техні-

ку виконання практичної навички на фантомі, а потім її відпрацьовують студенти. Тільки після цього під наглядом викладача студентів допускають у стаціонарі до хворих дітей. Крім цього, співробітники кафедри виїжджають разом із студентами до підшефних дитячих закладів (будинки дитини, школа-інтернат, притулок № 1).

На кафедрі для оцінки рівня засвоєння практичних навичок використовуються такі способи підготовки студентів: спочатку контроль навичок на муляжах, потім біля ліжка хворого, тестові питання, розв'язання ситуаційних завдань, опитування. Підсумковий контроль практики здійснюється на підсумковому модульному занятті. Оцінка, згідно з положеннями Болонської декларації, є рейтинговою та виражається за багатобальною шкалою з урахуванням поточної успішності, індивідуальної роботи студента і підсумкового модульного контролю за системою ECTS і традиційною шкалою в Україні.

Одним із видів діяльності студента і його контролю з боку викладача є ведення «Щоденника виробничої практики», який заповнюється студентом кожного дня та підписується викладачем після завершення самостійної частини роботи студента у стаціонарі. Після закінчення відповідної дисципліни виробничої практики студентом оформлюється «Підсумковий звіт про виконану роботу». Для допуску студента до підсумкового змістового модульного контролю за виробничої практики є обов'язковою наявність заповнених і завірених підписом викладача «Щоденника виробничої практики» і «Підсумкового звіту про виконану роботу». До підсумкового змістового модульного контролю допускаються студенти, які виконали програму виробничої практики, засвоїли прак-

тичні навички й отримали за поточну діяльність не менше 40 балів. Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні змістового модуля (залікового кредиту), — 200, у тому числі за поточну навчальну діяльність — 120 (60 %) балів, за результатами змістового модульного підсумкового контролю — 80 (40 %) балів.

Для оптимізації процесу навчання силами співробітників кафедри створені методичні розробки для аудиторної роботи, виданий підручник «Загальний догляд за здоровими і хворими дітьми» [9].

Основна трудність, з якою зіштовхнулися викладачі кафедри при проведенні практики, — це велика кількість студентів на одного викладача, що не дозволяє на високому якісному рівні проводити заняття; необхідно переймати досвід деяких європейських вищих навчальних закладів, де рекомендовано співвідношення викладач/студент 1/4–1/5.

Позитивними сторонами Болонського процесу є посилення ролі самостійної роботи студентів, можливості навчання за індивідуальним планом, впровадження новітніх педагогічних технологій. Для відповідності цим вимогам на кафедрі розроблені методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів. Доброю традицією серед студентів стало чергування в педіатричних відділеннях у вільний від занять час, що значно допомагає закріпити пройдений розділ.

Таким чином, організація практики студентів з урахуванням рекомендацій Болонської декларації сприяє оптимізації підготовки майбутніх лікарів. Європейський стиль освіти передбачає високу активність студентів у освітньому процесі не тільки як об'єктів навчання, а і як особистостей, які безпосередньо впливають на систему освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Квашніна Л. В.* Організаційні підходи до моніторингу впровадження стратегії інтегрованого ведення хвороб дитячого віку / Л. В. Квашніна, І. Н. Матвієнко // *Современная педиатрия*. – 2011. – № 1. – С. 17–19.

2. *Лехан В. Н.* Реформи здравоохр-ранення в Україні: ожидание и перспектива / В. Н. Лехан, С. Ф. Глузман // *Новости медицины и фармации*. – 2010. – № 22 (350). – С. 3–5.

3. *Yefremov A. P.* Credits and Educational Process / A. P. Yefremov, V. N. Chistokhvalov. – М., 2003. – 26 p.

4. *Ковальчук Л. Є.* Перші кроки кафедри медичної біології на шляху до

Болонського процесу / Л. Є. Ковальчук // *Клінічна та експериментальна патологія*. – 2006. – Т. 5, № 1. – С. 16–20.

5. *Підаєв А. В.* Болонський процес в Європі / А. В. Підаєв, В. Г. Пердерій. – К., 2004. – 187 с.

6. *Lobanov V. I.* “ECTS – European Community Course Credit Transfer System” Second edition / V. I. Lobanov, V. S. Shavrin, O. I. Nikonov. – 2nd ed. – Ekaterinburg, 2004. – 117 p.

7. *Основні аспекти проведення практики на другому та третьому курсах* / О. М. Платонова, І. Л. Бабій, Н. О. Нікітіна, К. А. Калашнікова // *Проблеми впровадження кредитно-модульної системи організації навчаль-*

ного процесу : навч.-метод. конф., присв. 110-й річниці університету, 27 січня 2010 р., Одеса : тези доп. – Одеса : ОНМедУ, 2010. – С. 25.

8. *Опыт преподавания пропедевтики детских болезней на втором курсе в рамках Болонского процесса* / В. И. Величко, И. Л. Бабий, И. Н. Федчук [и др.] // *Педиатрия на пороге третьего тысячелетия : сб. науч. работ, посвящ. 85-летию профессора Е. М. Витебского*. – Донецк, 2007. – С. 178–183.

9. *Бабій І. Л.* Загальний догляд за здоровими і хворими дітьми : навч. посібник / І. Л. Бабій, Н. О. Нікітіна, К. А. Калашнікова. – Одеса : Одес. нац. мед. ун-т, 2010. – 184 с.

УДК 61:378+74.584

О. М. Платонова, І. Л. Бабій

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ З РОЗДІЛУ «ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ» З ПОЗИЦІЇ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

У роботі наведено досвід співробітників кафедри пропедевтики педіатрії щодо організації практики студентів з розділу «Догляд за хворими» з урахуванням рекомендацій Болонської декларації. Відзначено позитивні сторони цього процесу, виділено існуючі труднощі.

Ключові слова: Болонська декларація, практика студентів.

UDC 61:378+74.584

O. M. Platonova, I. L. Babiy

ORGANIZATION OF STUDENTS PRACTICE “THE CARE OF PATIENTS” FROM POIN OF VIEW OF THE BOLOGNA DECLARATION

This paper presents the experience of the staff Pediatrics Propedeutics Department for the practice of students from the section “The Care of Patients” with the recommendations of the Bologna Declaration. The positive aspects reformation of this process, were emphasized, the existing difficulties were marked out.

Key words: Bologna Declaration, the practice of students.

*Передплачуйте
і читайте
журнал*

ДОСЯГНЕННЯ БІОЛОГІЇ та МЕДИЦИНИ

У випусках журналу:

Передплата приймається
у будь-якому передплатному
пункті

Передплатний індекс 08205

- ◆ Фундаментальні проблеми медицини та біології
- ◆ Нові медико-біологічні технології
- ◆ Оригінальні дослідження
- ◆ Огляди
- ◆ Інформація, хроніка, ювілеї